

STORTINGET

Innst. 134 S

(2024–2025)

Innstilling til Stortinget
fra helse- og omsorgskomiteen

Dokument 8:17 S (2024–2025) og Dokument 8:19 S (2024–2025)

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Marian Hussein, Lars Haltbrekken, Ingrid Fiskaa og Birgit Oline Kjerstad om å stanse videre utrulling av Helseplattformen og Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sylvi Listhaug, Frank Edvard Sve og Bård Hoksrud om å starte en prosess med å bytte ut Helseplattformen og avsette styret i Helse Midt-Norge RHF

Til Stortinget

Bakgrunn

Dokument 8:17 S (2024–2025)

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- Stortinget ber regjeringen sørge for åpne og uavhengige økonomiske, samfunnsmessige og juridiske analyser av konsekvensene ved å heve kontrakten mellom Helse Midt-Norge RHF og Epic og avvikle Helseplattformen, målt opp mot videreføring.
- Stortinget ber regjeringen utrede alternativer til Helseplattformen.
- Stortinget ber regjeringen stanse videre utrulling av Helseplattformen inntil konsekvensene ved avvikling av og alternative modeller til plattformen er utredet.»

Dokument 8:19 S (2024–2025)

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- Stortinget ber regjeringen avsette styret i Helse Midt-Norge RHF.
- Stortinget ber regjeringen instruere Helse Midt-Norge RHF om å intensivere arbeidet med å forbedre Helseplattformen. Parallelt med dette skal Helse Midt-Norge RHF instrueres om å igangsette en prosess med å anskaffe et nytt journalsystem som er trygt for pasientene, effektivt og mer økonomisk bærekraftig i et langt perspektiv.»

Det vises til dokumentene for nærmere redegjørelse for forslagene.

Sakenes dokumenter er tilgjengelige på sakssiden på stortinget.no.

Komiteens behandling

Komiteen ba i to brev av 14. november 2024 om statsrådets vurdering av de to representantforslagene. Helse- og omsorgsminister Jan Christian Vestre uttalte seg om forslagene i to brev av 29. november 2024. Brevene er vedlagt innstillingen. Det er også avholdt skriftlig høring, og innen fristen var det kommet inn totalt to høringsvar. Høringsvarene kan leses på sakssiden på stortinget.no.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kamzy Gunaratnam, Tove Elise

Madland, Even A. Røed og Truls Vasvik, fra Høyre, Sandra Bruflot, Erlend Svardal Bøe og lederen Tone Wilhelmsen Trøen, fra Senterpartiet, Trine Fagervik og Kjersti Toppe, fra Fremskrittspartiet, Bård Hoksrud, fra Sosialistisk Venstreparti, Marian Hussein, fra Rødt, Seher Aydar, fra Kristelig Folkeparti, Olaug Vervik Bollestad, og fra Pasientfokus, Irene Ojala, viser til Representantforslag 19 S (2024–2025) om å starte en prosess med å bytte ut Helseplattformen og avsette styret i Helse Midt-Norge RHF og Representantforslag 17 S (2024–2025) om å stanse videre utrulling av Helseplattformen.

Komiteen viser til at historikken bak Helseplattformen strekker seg tilbake til 2012. Da erkjente Helse Midt-Norge RHF at de baserte sin virksomhet på et journal- og pasientadministrativt system som de var de eneste i landet som brukte. Dette resulterte i en ny strategi for IKT-området for helseregionen og var bakgrunnen for at Helse Midt-Norge RHF i 2015 startet arbeidet med Helseplattformen. Komiteen viser til at Helse Midt-Norge RHF på bakgrunn av åpen konkurranse i anskaffelsesprosessen underskrev kontrakt med leverandøren for Helseplattformen i 2019. Videre viser komiteen til at Riksrevisjonens rapport av 24. oktober 2024 retter sterk kritikk mot planleggingen, organiseringen og innføringen av Helseplattformen i Midt-Norge. Komiteen viser til at Riksrevisjonens rapport gir et realistisk bilde av utfordringene som oppsto ved innføringen av Helseplattformen, og hvordan svakhetene ved systemet truet pasientsikkerheten i innføringsfasen.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet, viser til at Riksrevisjonen i sin rapport peker på at Helse- og omsorgsdepartementet har hatt for svak oppfølging av arbeidet med Helseplattformen og ikke har sørget for et tett nok samarbeid med utviklingsprosjekter i de andre helseregionene.

Flertallet merker seg Riksrevisjonens kritikk om at det fremdeles er stor usikkerhet om fremtidige kostnader knyttet til prosjektet, og mener det skaper unødig usikkerhet for pasientene i opptaksområdet. Flertallet vil sterkt anmode helse- og omsorgsministeren om å sikre at Helse Midt-Norge RHF tilstreber mer realistisk budsjettering av prosjektet i tiden fremover.

Flertallet mener helse- og omsorgsministeren snarlig må følge opp Riksrevisjonens anbefalinger og mener Stortinget skal informeres om veien videre.

Komiteen fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen holde Stortinget orientert om regjeringens plan for hvordan den skal følge

opp Riksrevisjonens anbefalinger fra Dokument 3:3 (2024–2025).»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti vil vise til at Riksrevisjonens rapport om Helseplattformen, Dokument 3:3 (2024–2025) publisert 24. oktober 2024, er alvorlig. Riksrevisjonen vurderer samlet sett at planleggingen, organiseringen og innføringen av Helseplattformen i Midt-Norge er sterkt kritikkverdig, dette er den høyeste graden av kritikk som gis fra Riksrevisjonen. Disse medlemmer mener at det er avgjørende at svakhetene ved anskaffelse og implementering må danne et grunnlag for lærdom og utvikling. Disse medlemmer vil påpeke at forarbeid og planlegging av anskaffelsen av Helseplattformen startet i 2016, og at kontrakten ble inngått i 2019. Disse medlemmer viser til budsjettinnstillingen fra helse- og omsorgskomiteen, Innst. 11 S (2018–2019), hvor det daværende flertallet med Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre gikk inn for prosjektet og bevilget 575 mill. kroner i lån og tilskudd til Helseplattformen for 2019. Disse medlemmer vil understreke at ansvaret for igangsettelsen av prosjektet hviler på regjeringen Solberg.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til at Stortingets flertall, Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, i forbindelse med nysalderingen av statsbudsjettet i desember 2024, vedtok å bevilge 200 mill. kroner til Helse Midt-Norge RHF for å forbedre Helseplattformen (jf. Innst. 94 S (2024–2025)).

Disse medlemmer forventer at den forsterkede innsatsen for å forbedre systemet vil fortsette, at funn, anbefalinger og vurderinger følges opp, og at avvik følges opp systematisk.

Disse medlemmer viser også til at regjeringen i Nasjonal helse- og samhandlingsplan 2024–2027 (Meld. St. 9 (2023–2024)) har lagt en ny strategi for digitalisering av helse- og omsorgstjenestene. Det skal foretas en stegvis utvikling hvor nytte og gevinster tas ut etter hvert, en prioritering av digital samhandling for bedre pasientforløp og arbeidshverdag i tjenesten, samt etablering av en Helseteknologiordning. Den skal støtte opp under det lokale ansvaret og redusere risiko for kommuner og sykehus som går foran.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser videre til at det har vært store utfordringer med Helseplattformen som man har måttet løse. Disse medlemmer vil understreke at det er gjort vesentlige feilrettinger, at det er gjort utbedringer, og at mange av de alvorlige svakhetene nå er rettet opp. Særlig i implementeringsfasen ved St. Olavs hospital HF har det vært krevende, men det var klare forbedringer ved

innføring i Helse Møre og Romsdal HF og Helse Nord-Trøndelag HF.

Disse medlemmer mener at det ikke er noe galt i å til enhver tid kunne gjøre nye vurderinger, også når det gjelder store prosjekter. Det er allikevel slik at det også vil være krevende og komplekst å anskaffe og innføre andre alternative systemer.

Disse medlemmer viser til statsrådets svarbrev av 29. november 2024, der Helse Midt-Norge RHF er forespurt om konsekvensene med å utrede alternativer til Helseplattformen. Der vises det til at innkjøp av alternative systemer vil være svært omfattende, at det vil føre til at data må flyttes, at nye systemer må implementeres, og at det må gjennomføres opplæring og innføring av systemene. Denne krevende jobben vil måtte gjøres parallelt med drift og videre tilpasning av Helseplattformen. Disse medlemmer merker seg at Helse Midt-Norge RHF beskriver det som en kompleks prosess å bytte ut Helseplattformen så raskt etter innføringen, og at dette vil være egnet til å skape nye utfordrende situasjoner for helsetjenestene i helseregionen.

Videre vises det til at selve utredningen ved et eventuelt nytt journalsystem både vil være svært omfattende og tidkrevende, noe som i seg selv vil være utfordrende i en tid der de samme ressursene bør brukes til å forbedre det allerede eksisterende systemet. Disse medlemmer vil understreke at en slik utredning vil være lite hensiktsmessig når man allerede har kunnskap om at et nytt system både vil være omfattende, tidkrevende og svært ressurskrevende. Dette gjelder særlig i en situasjon der de samme ressursene vil bidra til at det eksisterende systemet vil kunne videreutvikles og forbedres.

Disse medlemmer vil understreke at det i denne saken fra starten av kunne vært bedre samarbeid med og involvering av de ansatte. Disse medlemmer vil derfor påpeke viktigheten av at de involveres på en god måte i fortsettelsen.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet, merker seg at de økonomiske konsekvensene av Helseplattformen er betydelige. Prosjektet har overskredet kostnadsrammen med samlede utgifter på 6,7 mrd. kroner, betydelig mer enn de opprinnelige 4,1 mrd. kroner. I tillegg var driftskostnadene for Helseplattformen i 2023 hele 160 mill. kroner høyere enn forventet, og fremtidige kostnader er fortsatt usikre. Flertallet er bekymret for konsekvensene Helseplattformen har for helseforetakene i Midt-Norge.

Flertallet viser videre til en spørreundersøkelse gjennomført av Riksrevisjonen i april 2024, som avdekket at 84 pst. av legene og 64 pst. av sykepleierne ved St. Olavs hospital HF mener at Helseplattformen har svekket pasientsikkerheten. Et flertall av helsepersonellet opplever også at systemet er tidkrevende og vanskelig å bruke, noe som resulterer i mindre tid til pasientbe-

handling. Dette er særlig alvorlig med tanke på den allerede eksisterende mangelen på helsepersonell i Norge.

Komiteen medlemmer fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Kristelig Folkeparti og Pasientfokus viser til at Helse Møre og Romsdal HF ble presset til å implementere systemet til tross for at ledelsen vurderte risikoen som for høy. Dette har ført til at helseforetaket nå står overfor store økonomiske utfordringer, inkludert et behov for å kutte 500 mill. kroner i løpet av de kommende årene. Disse kuttene vil påvirke pasientbehandlingen negativt og sette fremtidige investeringer, som åpningen av den nye barneavdelingen ved Sykehuset Nordmøre og Romsdal, i fare.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet, merker seg de alvorlige utfordringene knyttet til innføringen av Helseplattformen i Helse Midt-Norge RHF. Det er rapportert om betydelig økt risiko for pasientsikkerheten, alvorlige pasientskader og tilfeller hvor liv har gått tapt som en direkte konsekvens av systemet. Flertallet påpeker at Statsforvalteren har koblet dødsfall direkte til Helseplattformen, og at Helsetilsynet har konkludert med at systemet har ført til økt risiko for svikt i pasientbehandlingen. Kreftforeningen har også uttrykt bekymring for de negative konsekvensene Helseplattformen har for pasientbehandlingen.

Flertallet viser videre til Riksrevisjonens rapport, som gir en knusende dom over prosessen rundt Helseplattformen. Rapporten kritiserer svak styring, manglende helhetlige risikovurderinger og fravær av tilstrekkelige tiltak for å redusere kjent risiko. Videre peker rapporten på at styrene i Helse Midt-Norge RHF og Helseplattformen AS manglet tilstrekkelig digitaliseringskompetanse. Det understrekes også at det er stor usikkerhet rundt hva brukerne må betale for Helseplattformen fremover.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Kristelig Folkeparti og Pasientfokus merker seg likevel at Riksrevisjonen anslår at de fremtidige kostnadene kan være så høye som 800 mill. kroner hvert år. Det er også kritikkverdige at det ikke finnes dokumentasjon for påstanden om at det vil koste flere milliarder kroner å bytte system, noe som understreker behovet for bedre økonomisk styring og planlegging.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet, viser til Riksrevisjonens rapport om Helseplattformen, Dokument 3:3 (2024–2025) publisert 24. oktober 2024, som avdekker alvorlige mangler ved implementeringen av pasientjournalsystemet i Midt-Norge. Helseplattformen, som er ment å være en felles

elektronisk pasientjournal for hele helsetjenesten i regionen, har møtt betydelig motstand og kritikk fra både helsepersonell og pasienter.

Rapporten peker på flere kritiske områder.

Pasientsikkerhet

Flertallet viser til at innføringen av Helseplattformen har ført til økt risiko for pasientene. Helsepersonell rapporterer at systemet er lite intuitivt og tidkrevende å bruke, noe som kan føre til feil og forsinkelser i behandlingen. Riksrevisjonen skriver blant annet følgende:

«Helsetilsynet har mottatt 43 varsler om alvorlige hendelser der Helseplattformen kan være årsaken eller en del av årsak til feilen. Statsforvalteren melder om at det var en markant økning i bekymringsmeldinger fra helsepersonell etter at de tok i bruk Helseplattformen. Helsetilsynet og statsforvalteren i Trøndelag konkluderte i april 2023 med at innføringen av Helseplattformen har ført til økt risiko for svikt i pasientbehandlingen. Feilene i den nye IT-løsningen truer pasientsikkerheten internt ved St. Olavs hospital HF og ved virksomheter helseforetaket utveksler elektronisk informasjon med.»

Videre viser Riksrevisjonen til en spørreundersøkelse de gjennomførte i april 2024, hvor det fremkom at hele 84 pst. av legene og 64 pst. av sykepleierne ved St. Olavs hospital HF mener at Helseplattformen bidrar til dårligere pasientsikkerhet.

Flertallet viser til uttalelser fra tre overleger ved St. Olavs hospital HF i Dagens Medisin den 3. desember 2024. De uttaler blant annet at en videreføring av Helseplattformen er ødeleggende for innbyggerne og pasientene i Helse Midt-Norge, helsepersonell, effektiviteten og økonomien ved sykehusene. De skriver blant annet at:

«Strålevernet har kritisert St Olavs Hospital/Helseplattformen fordi pasienter har blitt påført unødvendig stråling. Pasienter har blitt kalt inn til doble røntgenundersøkelser pga. manglende oversikt i datasystemet.»

Effektivitet

Flertallet viser til at effektiviteten i pasientbehandlingen har blitt redusert etter innføringen av Helseplattformen. Helsepersonell bruker mer tid på administrasjon og mindre tid på direkte pasientkontakt. Prosjektet har også blitt betydelig dyrere enn opprinnelig planlagt.

Den norske legeförening forteller også om store utfordringer knyttet til brukervennligheten ved Helseplattformen, og skriver i sitt høringsinnspill til komiteen blant annet at:

«Manglende brukervennlighet og hyppige feil i systemet fører til usikkerhet og frustrasjon. Våre medlem-

mer opplever at systemet ikke støtter helsepersonellens arbeid, men snarere hindrer en god arbeidsflyt. Dette bidrar til å forsterke rekrutteringsutfordringer i regionen, både i sykehus og i kommune. Basert på andre land og sykehus sine erfaringer med systemet er det stor usikkerhet knyttet til spørsmålet om systemet vil kunne bli tilstrekkelig brukervennlig, selv om det gjøres betydelige investeringer.»

I rapporten til Riksrevisjonen fremkommer det at 89 pst. av legene og 72 pst. av sykepleierne i en undersøkelse er helt eller delvis uenige i at de kan utføre egne arbeidsoppgaver mer effektivt. I Trondheim kommune rapporterer kun 3 pst. av fastlegene at de opplever at Helseplattformen gjør at de kan jobbe effektivt.

Styring og oppfølging

Helse Midt-Norge RHF og Helse- og omsorgsdepartementet får kritikk av Riksrevisjonen for svak styring og oppfølging av prosjektet. Manglende koordinering og kommunikasjon har ført til forsinkelser og økte kostnader.

Samhandlingsgevinster

Flertallet viser til at en av hovedmålsettingene med Helseplattformen var å forbedre samhandlingen mellom ulike deler av helsetjenesten. Rapporten viser imidlertid at mange fastleger, avtalespesialister og kommuner ikke bruker systemet, noe som reduserer de forventede gevinstene betydelig.

Flertallet viser til at svakhetene ved Helseplattformen har ført til at drift og videreutvikling av systemet har blitt mye mer kostnadskrevende enn først antatt. Det har så langt kostet minst 6,7 mrd. kroner å utvikle, innføre og drifte plattformen. Flertallet viser til at det opprinnelig var satt av 4,1 mrd. kroner til dette arbeidet. Riksrevisjonen peker blant annet på at:

«Undersøkelsen viser at St. Olavs hospital HF og Helse Møre og Romsdal HF har måttet styrke bemanningen med ekstra innleie, overtid og stimuleringstiltak. Utsettelsene av innføringen i de tre helseforetakene i regionen har bidratt til høyere lokale kostnader. Videre har St. Olavs hospital HF hatt en lavere aktivitetsvekst i en lengre periode enn forutsatt.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Kristelig Folkeparti og Pasientfokus mener at det er viktig at kommunene kompenseres for merutgifter i forbindelse med innføringen av Helseplattformen, og at kommunene i en allerede trang kommuneøkonomi ikke skal bli økonomisk skadelidende som følge av urealistisk budsjettering.

Behov for å utrede alternativer til Helseplattformen

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet, viser til at Riksrevisjonen samlet sett vurderer at planleggingen, organiseringen og innføringen av Helseplattformen i Midt-Norge er sterkt kritikkverdigg. Flertallet viser til skriftlig innspill fra Den norske legeforening, som også mener at det er nødvendig med en grundig utredning av konsekvensene av å avvikle Helseplattformen, målt opp mot videreføring, for å få et godt informasjonsgrunnlag for å vurdere om avvikling av Helseplattformen er den rette løsningen. Legeforeningen skriver blant at:

«Når helsepersonell opplever at systemet truer pasientsikkerheten, svekkes tilliten til både systemet og ledelsen som har innført det. Situasjonen forsterker risikoen for feil i pasientbehandlingen, og bidrar til utbrenthet blant personellet.»

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Kristelig Folkeparti og Pasientfokus mener at det er nødvendig med en helhetlig tilnærming til problemstillingene knyttet til Helseplattformen, og at en videre utrulling av Helseplattformen bør stanses. Videre bør det utarbeides analyser av konsekvensene ved å heve kontrakten med Epic og avvikle Helseplattformen, parallelt med at det utredes alternativer til Helseplattformen.

På bakgrunn av dette fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sørge for åpne og uavhengige økonomiske, samfunnsmessige og juridiske analyser av konsekvensene ved å heve kontrakten mellom Helse Midt-Norge RHF og Epic og å avvikle Helseplattformen, målt opp mot videreføring.»

«Stortinget ber regjeringen utrede alternativer til Helseplattformen.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Kristelig Folkeparti og Pasientfokus fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen stanse videre utrulling av Helseplattformen inntil konsekvensene ved avvikling av og alternative modeller til plattformen er utredet.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Rødt, Kristelig Folkeparti og Pasientfokus mener det er nødvendig å stille ledelsen og styret i Helse Midt-Norge RHF til ansvar for de alvorlige feilene som er begått.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Rødt og Kristelig Folkeparti mener tilliten til ledelsen er borte blant både ansatte og innbyggere.

Komiteens medlemmer fra Høyre har over lang tid vært svært bekymret for konsekvensene for pasientbehandlingen, pasientsikkerheten og de ansattes arbeidsforhold knyttet til utfordringene ved innfasing av Helseplattformen i Helse Midt-Norge RHF. Disse medlemmer viser til at Stortinget ved flere anledninger har behandlet representantforslag som omhandler utfordringene knyttet til Helseplattformen, og en rekke rapporter har vist funn av kritiske feil som må rettes opp for å ivareta kravet til forsvarlige tjenester. Disse medlemmer har hele veien sett behov for å understreke at helse- og omsorgsministeren har et særskilt ansvar for å påse og følge opp at implementeringen er forsvarlig, at brukervennligheten forbedres slik at feil med alvorlige konsekvenser unngås, og at Helse Midt-Norge RHF ivaretar sitt sørge-for-ansvar.

Disse medlemmer viser til sine merknader i Innst. 274 S (2023–2024) vedrørende representantforslag fra Fremskrittspartiet (Dokument 8:52 S (2023–2024)) om å stanse videre innføring av Helseplattformen og vurdere andre alternativer der den er tatt i bruk. Ved Stortingets behandling av representantforslaget sendte Høyre og flere andre partier en rekke spørsmål til statsråden for å få mest mulig informasjon til Stortinget om hvordan situasjonen var rundt forbedring av Helseplattformen og den videre implementeringen i hele Helse Møre og Romsdal HF.

Disse medlemmer merker seg at Stortingets flertall den gang ikke støttet Høyres forslag om at Stortinget burde få en orientering om status og veien videre for Helseplattformen. Disse medlemmer merker seg videre at helse- og omsorgsministeren i sitt svarbrev til Stortinget om Dokument 8:17 S (2024–2025), datert 29. november 2024, legger vekt på at:

«Ansvaret for valg av løsning, innføring og forsvarlig helsehjelp ligger til Helse Midt-Norge RHF, helseforetakene i regionen og kommunene. Forarbeidet til Helseplattformen startet i 2016, og kontrakten ble inngått i 2019. Altså under forrige regjering.»

Disse medlemmer synes dette kan ligne på en ansvarsfraskrivelse fra nåværende regjering og kjenner ikke til at Arbeiderpartiet uttrykte skepsis eller kritikk av det valget Helse Midt-Norge RHF gjorde i årene 2016–2019, som en oppfølging av Stoltenberg-regjeringens Meld. St. 9 (2012–2013) Én innbygger – én journal, vedtatt av Stortinget. Disse medlemmer merker seg videre at tidligere helse- og omsorgsminister Ingvild Kjerkol i januar 2022, på et informasjonsmøte om Helseplattformen med over 200 deltakere, kom med en ty-

delig oppfordring til kommuner og fastleger om å ta i bruk Helseplattformen og fremsto personlig engasjert i Helseplattformen som et utstillingsvindu for resten av landet, omtalt i en artikkel på ks.no, «Helseplattformen: Oppfordring fra helseminister Ingvild Kjerkol»:

«Et personlig engasjement for Helseplattformen kom tydelig fram da helse- og omsorgsminister Ingvild Kjerkol møtte ordfører og kommunedirektører fra hele Midt-Norge.

Kjerkol mener det er viktig at kommuner og fastleger i regionen tar Helseplattformen i bruk slik at den kan realiseres som et virkelig pilotprosjekt og et utstillingsvindu for resten av landet.»

Disse medlemmer vil understreke at Stortinget ikke har kompetanse til å vurdere stans i videre utrulling av Helseplattformen eller om hele systemet skal erstattes av en annen løsning. Dette er et lovmessig ansvar som ligger innenfor helseforetakets beslutningsmyndighet å vurdere. Disse medlemmer mener også at det vil være et brudd på helseforetaksloven, som er vedtatt av Stortinget, dersom Stortinget skulle vedta å avsette styret i Helse Midt-Norge RHF slik Fremskrittspartiet foreslår, jf. Dokument 8:19 S (2024–2025). Disse medlemmer vil understreke at det er den til enhver tid sittende helse- og omsorgsminister som har det overordnede ansvaret for at pasienter og innbyggere får trygge, sammenhengende og gode helsetjenester, og at helsepersonells viktige arbeid understøttes av et godt fungerende pasientjournalssystem.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet stiller seg undrende til representantene fra Høyre sin forståelse av Riksrevisjonens rapport om Helseplattformen, Dokument 3:3 (2024–2025).

Disse medlemmer viser til riksrevisorens fremleggelse av rapporten. Den viktigste forklaringen på hvorfor Riksrevisjonen kommer med sterk kritikk, er hvordan prosjektet ble startet, altså perioden 2015 til 2019:

«Man valgte å gå for én samlet løsning. Ett stort, helhetlig system gjennom én anskaffelse. Framfor å anskaffe flere av de beste systemene for ulike fagområder, og koble disse sammen. Både Helse Midt-Norge og Helse- og omsorgsdepartementet var godt kjent med at en slik kompleks løsning, som omfattet mange aktører, innebar svært høy risiko.»

Disse medlemmer viser til at representanter fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet en rekke ganger i perioden rundt lånebevilgning, anbud og kontraktsinngåelse advarte mot at prosjektet var for stort og for komplekst, at innretningen på anbudet utestengte norske leverandører, og andre sentrale aspekter ved prosjektet, slik det ble ledet av daværende helse- og omsorgsminister Bent Høie.

Disse medlemmer viser videre til riksrevisorens innledning ved fremleggelsen av Riksrevisjonens rapport:

«Konseptvalget ble heller ikke kvalitetssikret eksternt. Like fullt innvilget Helse- og omsorgsdepartementet lån til Helse Midt-Norge for å finansiere løsnin-gen. Vi har altså funnet flere svakheter med selve grunnlaget for å beslutte en så økonomisk og samfunnsmessig stor og viktig investering. Konklusjonen vår er at Helse Midt-Norges grunnlag for valg av konsept var mangelfullt, og at konseptet innebar svært høy risiko. Her mener vi også Helse- og omsorgsdepartementet burde gjort en grundigere vurdering. Både av den samfunnsmessige nytten, og av kostnadene.»

Disse medlemmer merker seg at helse- og omsorgsminister Vestre konstaterer det samme som Riksrevisjonens konklusjon, altså at forarbeidene med Helseplattformen i perioden 2016 til 2019 ikke var gode nok. Disse medlemmer synes det kan ligne på en misforståelse fra Høyres representanter når de beskriver svarbrevet som et forsøk på ansvarsfraskrivelse fra helse- og omsorgsminister Vestre.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Kristelig Folkeparti og Pasientfokus viser til at Riksrevisjonens rapport om Helseplattformen konkluderer med at planleggingen, organiseringen og innføringen av Helseplattformen er sterkt kritikkverdige. Rapporten peker på at svakheter har truet pasientsikkerheten og ført til at drift og videreutvikling av systemet har blitt mer kostnadskreven-de. Dette fører også til at det økonomiske handlingsrommet til andre prioriterte områder i helseregionen har blitt mindre. Gode digitale løsninger for offentlige helsetjenester er ikke kun et regionalt ansvar. Helseplattformen har blitt en stor økonomisk belastning, noe som igjen går ut over pasientene. Det understreker behovet for overordna ansvar og er et tydelig signal til regjeringa om å gripe inn. Den norske legeförening skriver i sitt høringsinnspill til komiteen at:

«Sakskomplekset viser at alvorlig feil og svikt får skje uten at noen holdes til ansvar. Vi ser dette i lys av det vi mener er svakheter i foretaksmodellen generelt og en spesielt ansvarpulveriserende modell for Helseplattformen spesielt.»

Disse medlemmer viser til det ble påstått at helseforetaksmodellen skulle skape mindre byråkrati og tydelige ansvarsforhold. Men utviklinga viser det motsatte. Helseforetaksmodellen muliggjør en politisk ansvarspulverisering.

Disse medlemmer minner om at helsepersonell på sykehuset lenge har advart om at Helseplattformen er en tidstyv for den knappeste ressursen vi har i helsetjenestene, nemlig helsepersonell. Ikke nok med at Helse Midt-Norge RHF ikke fulgte opp de manglene og

feilene som ble meldt inn, men de valgte å presse gjennom innføring av Helseplattformen. Disse medlemmer mener at digitalisering skal bidra til å løse utfordringer og være avlastende, ikke være en tidstyv, slik Helseplattformen har vært.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Rødt støtter forslaget om å avsette styret i Helse Midt-Norge RHF.

Disse medlemmer merker seg videre at det i nysalderingen for statsbudsjettet 2024, jf. Innst. 94 S (2024–2025), ble bevilget 200 mill. kroner ekstra for å bedre brukervennligheten til systemet. Dette er penger som burde kommet pasientene til gode, i stedet for å forsøke å sette noen nye sting i et allerede mislykket lappeteppe.

Disse medlemmer understreker videre at arbeidet med feilretting og utvikling av Helseplattformen må fortsette for å redusere risikoen for pasientene. Parallelt bør det igangsettes en prosess for å anskaffe et nytt journalsystem som er trygt, effektivt og økonomisk bærekraftig. Det er avgjørende å sikre at innbyggerne i Midt-Norge får et helsetilbud på nivå med resten av landet.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen avsette styret i Helse Midt-Norge RHF.»

Komiteens medlem fra Fremskrittspartiet fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen instruere Helse Midt-Norge RHF om å intensivere arbeidet med å forbedre Helseplattformen. Parallelt med dette skal Helse Midt-Norge RHF instrueres om å igangsette en prosess med å anskaffe et nytt journalsystem som er trygt for pasientene, effektivt og mer økonomisk bærekraftig i et langt perspektiv.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Kristelig Folkeparti og Pasientfokus:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen sørge for åpne og uavhengige økonomiske, samfunnsmessige og juridiske

analyser av konsekvensene ved å heve kontrakten mellom Helse Midt-Norge RHF og Epic og å utvikle Helseplattformen, målt opp mot videreføring.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen utrede alternativer til Helseplattformen.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Kristelig Folkeparti og Pasientfokus:

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen stanse videre utrulling av Helseplattformen inntil konsekvensene ved avvikling av og alternative modeller til plattformen er utredet.

Forslag fra Fremskrittspartiet og Rødt:

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen avsette styret i Helse Midt-Norge RHF.

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen instruere Helse Midt-Norge RHF om å intensivere arbeidet med å forbedre Helseplattformen. Parallelt med dette skal Helse Midt-Norge RHF instrueres om å igangsette en prosess med å anskaffe et nytt journalsystem som er trygt for pasientene, effektivt og mer økonomisk bærekraftig i et langt perspektiv.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til dokumentene og råår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Stortinget ber regjeringen holde Stortinget orientert om regjeringens plan for hvordan den skal følge opp Riksrevisjonens anbefalinger fra Dokument 3:3 (2024–2025).

Oslo, i helse- og omsorgskomiteen, den 11. februar 2025

Tone Wilhelmsen Trøen

leder

Even A. Røed

ordfører

**DET KONGELIGE
HELSE- OG OMSORGSDEPARTEMENT**

Statsråden

Helse- og omsorgskomiteen

Deres ref

Vår ref

Dato

24/4361-

29. november 2024

**Statsrådets uttalelse – Dokument 8:17 S (2024-2025)
Representantforslag om å stanse videre utrulling av Helseplattformen**

Jeg viser til brev fra helse- og omsorgskomiteen av 14. november til helse- og omsorgsministeren for en vurdering av representantforslag 17 S (2024-2025) fra stortingsrepresentantene Marian Hussein, Lars Haltbrekken, Ingrid Fiskaa og Birgit Oline Kjerstad om å stanse videre utrulling av Helseplattformen.

Representantene tar utgangspunkt i Riksrevisjonens rapport om Helseplattformen, Dokument 3:3 (2024-2025) publisert 24. oktober 2024, som sier at det har vært betydelige svakheter i arbeidet med å planlegge, organisere og innføre Helseplattformen. Representantene foreslår at regjeringen sørger for økonomiske, samfunnsmessig og juridiske analyser av konsekvensene ved å avvike Helseplattformen og utreder alternativer til Helseplattformen. I tiden utredningsarbeidet pågår, foreslår representantene at regjeringen stanser videre utrulling av Helseplattformen.

Riksrevisjonens rapport er alvorlig. For meg som helseminister er det viktig at det kontinuerlig gjøres gode risikovurderinger, at vi lærer av tidligere feil og at pasientsikkerheten hele tiden er førende.

Ansvar for valg av løsning, innføring og forsvarlig helsehjelp ligger til Helse Midt-Norge RHF, helseforetakene i regionen og kommunene. Forarbeidet til Helseplattformen startet i 2016, og kontrakten ble inngått i 2019. Altså under forrige regjering.

Som eier av Helse Midt-Norge RHF har Helse- og omsorgsdepartementet under denne regjeringen blitt orientert om innføringen, og min forgjenger gjennomførte et foretaksmøte høsten 2023 for å tydeliggjøre veien videre – blant annet knyttet til organisering og

brukervennlighet. Jeg registrerer at Riksrevisjonen også vektlegger at samarbeidet om innføringen må bli bedre i sine anbefalinger.

Nå er det viktig at Helse Midt-Norge RHF følger systematisk opp det som kommer fram av avvik og læringspunkter. Helse Midt-Norge RHF vil innen utgangen av året rapportere på oppfølgingen av rapporten. Videre får Helse Midt-Norge RHF i 2025 oppdrag om å følge opp Riksrevisjonens hovedfunn, anbefalinger og vurderinger.

Jeg har selv møtt leger ved St. Olavs hospital HF og ved Ålesund sjukehus, Helse Møre og Romsdal HF, som har vist meg noen av utfordringene – og jeg forventer at Helse Midt-Norge RHF tar tilbakemeldingene fra helsepersonell på største alvor og sørger for at systemet forbedres i tråd med intensjonene bak innføringen.

I nysalderingen av statsbudsjettet for 2024 foreslår regjeringen å styrke sykehusøkonomien generelt og Helse Midt-Norge RHF spesielt. I Prop. 23 S (2024–2025) Endringer i statsbudsjettet 2024 under Helse- og omsorgsdepartementet, er det foreslått en bevilgning på 1,6 mrd. kroner for å styrke økonomien til de regionale helseforetakene – hvorav 227,7 mill. kroner til Helse Midt-Norge RHF. I tillegg er det foreslått 200 mill. kroner for å bidra til Helse Midt-Norges arbeid med å legge til rette for økt brukervennlighet i Helseplattformen. Jeg forventer at bevilgningen vil sette fart på og styrke det videre arbeidet med forbedring av løsningen.

Per november 2024 er Helseplattformen innført i alle ni sykehus og 34 kommuner i Midt-Norge, samt ved to fastlegekontorer og to legevakter. Det betyr at 37 000 ansatte i helsetjenesten i Midt-Norge nå arbeider i samme løsning. Videre at 71 prosent av Midt-Norges innbyggere bor i en kommune som benytter Helseplattformen. Det er også 300 000 innbyggere som har tatt i bruk HelsaMi, en app for tilgang til informasjon og dialog med helsetjenesten som bruker Helseplattformen.

Riksrevisjonen anbefaler Helse- og omsorgsdepartementet i samarbeid med Helse Midt-Norge RHF og kommunene å sikre god informasjonsflyt om pasienter, først og fremst ved å legge til rette for størst mulig oppslutning om Helseplattformen fra kommuner, fastleger og avtalespesialister.

Jeg har hatt kontakt med Helse Midt-Norge RHF, som sier at en eventuell utredning av alternativer til Helseplattformen vil måtte vurdere ulike IT-løsninger for sykehus og kommunene. Det vil si at en alternativ løsning vil måtte bestå av en lang rekke ulike systemer som må anskaffes basert på kravspesifikasjoner fra kommuner, sykehus og legevakter. Det vil måtte gjennomføres en rekke anbudskonkurranser og anskaffelser, samt at det vil måtte lages planer for migrering av data fra eksisterende løsning til nye systemer. Videre vil det måtte arbeides med integrasjoner og tilpasninger av systemene, før man må gjennom nye opplærings- og innføringsløp. En slik prosess vil ta mange år og ha betydelige kostnader. En utredning av et alternativ til Helseplattformen vil også ta tid og vil beslaglegge ressurser og involvere de samme personene som nå arbeider med helse-IT i kommuner og sykehus. Jeg

vil også presisere at å gå tilbake til løsningene som helseforetakene i Helse Midt Norge brukte før innføringen av Helseplattformen, ikke er et alternativ ifølge det regionale helseforetaket.

Styret i Helse Midt-Norge RHF understreker at innføringen av en ny og integrert journal- og samhandlingsløsning har vært mer krevende enn forutsatt. Derfor er det viktig at ansatte og tillitsvalgte involveres på en svært god måte i veien videre.

Med hilsen

Jan Christian Vestre

**DET KONGELIGE
HELSE- OG OMSORGSDEPARTEMENT**

Statsråden

Helse- og omsorgskomiteen

Deres ref

Vår ref

Dato

24/4362-

29.. november 2024

**Statsrådets uttalelse – Dokument 8:19 S
Representantforslag om å starte prosess med å bytte ut Helseplattformen og
avsette styret i Helse Midt-Norge RHF**

Jeg viser til brev fra helse- og omsorgskomiteen av 14. november til helse- og omsorgsministeren for en vurdering av representantforslag 19 S (2024-2025) fra stortingsrepresentantene Sylvi Listhaug, Frank Edvard Sve og Bård Hoksrud om å starte prosess med å bytte ut Helseplattformen og avsette styret i Helse Midt-Norge RHF.

Representantene tar utgangspunkt i Riksrevisjonens rapport om Helseplattformen, Dokument 3:3 (2024-2025) publisert 24. oktober 2024, som sier at det har vært betydelige svakheter i arbeidet med å planlegge, organisere og innføre Helseplattformen. På bakgrunn av blant annet rapporten foreslår representantene at regjeringen avsetter styret i Helse Midt-Norge RHF. De fremmer også forslag om at regjeringen instruerer Helse Midt-Norge RHF om å intensivere arbeidet med å forbedre Helseplattformen og igangsette en prosess med å anskaffe et nytt journalsystem.

Riksrevisjonens rapport er alvorlig. For meg som helseminister er det viktig at det kontinuerlig gjøres gode risikovurderinger, at vi lærer av tidligere feil og at pasientsikkerheten hele tiden er førende. Som eier av Helse Midt-Norge RHF har Helse- og omsorgsdepartementet under denne regjeringen blitt orientert om innføringen, og min forgjenger gjennomførte et foretaksmøte høsten 2023 for å tydeliggjøre veien videre – blant annet knyttet til organisering og brukervennlighet.

Nå er det viktig at Helse Midt-Norge RHF følger systematisk opp det som kommer frem av avvik og læringspunkter. Jeg har møtt styreleder og administrerende direktør og Helse Midt-Norge RHF vil innen utgangen av året rapportere på oppfølgingen av rapporten. Helse Midt-

Norge RHF får også oppdrag i 2025 om å følge opp Riksrevisjonens hovedfunn, anbefalinger og vurderinger. Jeg forventer blant annet at Helse Midt-Norge RHF tar tilbakemeldinger fra helsepersonell på alvor og sørger for at systemet forbedres i tråd med intensjonene bak innføringen.

Per november 2024 er Helseplattformen innført i alle ni sykehus og 34 kommuner i Midt-Norge, samt ved to fastlegekontorer og to legevakter. Det betyr at 37 000 ansatte i helsetjenesten i Midt-Norge nå arbeider i samme løsning. Videre at 71 prosent av Midt-Norges innbyggere bor i en kommune som benytter Helseplattformen. Det er også 300 000 innbyggere tatt i bruk HelsaMi, en app for tilgang til informasjon og dialog med helsetjenesten som bruker Helseplattformen.

Riksrevisjonen anbefaler Helse- og omsorgsdepartementet i samarbeid med Helse Midt-Norge RHF og kommunene å sikre god informasjonsflyt om pasienter, først og fremst ved å legge til rette for størst mulig oppslutning om Helseplattformen fra kommuner, fastleger og avtalespesialister. Jeg støtter Riksrevisjonens anbefaling om å legge til rette for størst mulig oppslutning om Helseplattformen.

Jeg har hatt kontakt med Helse Midt-Norge RHF, som sier at forslaget om at det skal igangsettes en prosess med «å anskaffe et nytt journalsystem som er trygt for pasientene, effektivt og mer økonomisk bærekraftig i et langt perspektiv» hviler på et premiss om at Helseplattformen ikke er en trygg, effektiv eller økonomisk bærekraftig løsning. Videre sier de at selv om pasientsikkerheten uten tvil ble utfordret i forbindelse med innføringen ved St. Olavs hospital HF, er det ikke holdepunkt for å konkludere med at pasientsikkerheten er varig svekket. Det er fortsatt behov for å forbedre løsningen og legge til rette for mer effektiv bruk av denne. Erfaringene fra St. Olavs hospital HF viser at effektiviteten øker over tid etter hvert som medarbeidere vinner mer erfaring med å arbeide i løsningen og kompetansen i å bruke systemet øker. Forbedring av løsningen har høy prioritet i Helse Midt-Norge RHF, og det pågår et omfattende arbeid med å forbedre løsningen gjennom en egen tiltakspakke.

Som jeg har uttrykt tidligere, så har jeg har tillit til styret i Helse Midt-Norge RHF. Jeg har tiltro til at de vil sørge for at det videre arbeidet med utvikling av Helseplattformen i Midt-Norge har høy prioritet.

Regjeringen har som kjent foreslått en bevilgning på 200 millioner kroner ekstra til Helse Midt-Norge RHF nå i 2024 til arbeidet med Helseplattformen. I nysalderingen av statsbudsjettet for 2024 foreslår regjeringen å styrke sykehusøkonomien generelt og Helse Midt-Norge RHF spesielt. I Prop. 23 S (2024–2025) Endringer i statsbudsjettet 2024 under Helse- og omsorgsdepartementet, er det foreslått en bevilgning på 1,6 mrd. kroner for å styrke økonomien til de regionale helseforetakene – hvorav 227,7 mill. kroner til Helse Midt-Norge RHF. I tillegg er det foreslått 200 mill. kroner for å bidra til Helse Midt-Norges arbeid med å legge til rette for økt brukervennlighet i Helseplattformen. Arbeidet skal gjøre det enklere for helsepersonell å bruke Helseplattformen og gjøre løsningen mer effektiv. Jeg

forventer at bevilgningen vil sette fart på og styrke det videre arbeidet med forbedring av løsningen.

Med hilsen

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Jan Christian Vestre', with a stylized flourish at the end.

Jan Christian Vestre

